

FILIP PULMAN

KNJIGA

PRAHA

DIVLJA LEPOTICA

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Philip Pullman

LA BELLE SAUVAGE

Copyright © Philip Pullman, 2017

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Džud

Svet je luđi nego što mislimo i ima ga više.
Tvrdo glavo je mnogostruk...

Luis Maknis, *Sneg*

Sadržaj

PRVI DEO: <i>PASTRMKA</i>	11
1. Sala na terasi	13
2. Žir	26
3. Lajra	45
4. Upsala	56
5. Naučnica	73
6. Ekserčići.	90
7. Prerano	107
8. Liga Svetog Aleksandra	116
9. Suprotno kretanju kazaljke	125
10. Lord Asrijel	141
11. Zaštita okoline	160
12. Alisa progovara	180
13. Bolonjski instrument.	201
14. Dama s majmunom	219
15. Baštensko spremište	237
DRUGI DEO: <i>POPLAVA</i>	255
16. Apoteka	257
17. Hodočasnička kula	289

18. Lord ubica	299
19. Lovokradica	318
20. Opatice svete pokornosti	338
21. Začarano ostrvo	365
22. Smola	383
23. Drevni	406
24. Mauzolej	416
25. Spokojna obala	433

PRVI DEO
PASTRMKA

1

Sala na terasi

Na obali Temze, pet kilometara uzvodno od centra Oksforda, nešto dalje od velikih koledža Džordan, Gabrijel i Bejliol i još dvadesetak suparnika u takmičenju za naslov prvaka u veslanju, tamo odakle grad deluje samo kao zbirka tornjeva i zvonika iznad maglovitih prostranstava Port Medoua, nalazio se manastir Godstou, u kom su blage opatice obavljale svoje svete dužnosti, a nasuprot njemu, na drugoj obali Temze, stajala je krčma zvana *Pastrmka*.

Bilo je to staro razbacano i udobno kameno zdanje. Krčma je iznad reke imala terasu po kojoj su se među gostima šetkali paunovi (jedan se zvao Norman, a drugi Bari), služili se hranom bez trunke oklevanja i povremeno podizali glavu da ispuste divlje i besmislene krike. Krčma je imala i salon u kom su gospoda, ako se profesori koledža računaju kao gospoda, pila pivo u pušila lule; imala je i običnu salu u

kojoj su lađari i poljski radnici sedeli uz vatru ili gađali metu strelicama, ogovali za šankom, prepirali se ili se naprosto opijali; imala je kuhinju u kojoj je krčmareva žena svakog dana pekla veliki goveđi but okrećući ražanj nad vatrom uz pomoć zamršenog sistema točkova i lanaca, i imala je malog od kuhinje po imenu Malkom Polsted.

Malkom je bio krčmarov sin, jedinac. Imao je jedanaest godina, bio je dobroćudan i radoznao, omalen, snažne građe i riđe kose. Išao je u osnovnu školu u Alverkotu, kilometar-dva dalje, i imao je dosta drugova, ali najsrećniji je bio kad se igrao sam sa svojim daimonom Astom u njihovom čamcu koji se zvao *Divlja lepotica*. Nekom njegovom dovitljivom drugu bilo je zabavno da doda nekoliko slova tako da ispadne *Dimljena lepotica*, a Malkom je strpljivo tri puta popravljao naziv pre nego što je izgubio strpljenje, udario tog blesana i bacio ga u vodu, posle čega su uspostavili primirje.

Kao i svako krčmarsko dete, Malkom je morao da radi u krčmi; prao je posuđe i čaše, raznosio tanjire hrane ili vrčeve piva i skupljao ih kad se isprazne. Svoj rad shvatao je zdravo za gotovo. Jedina nevolja u njegovom životu bila je devojčica po imenu Alisa, pomoćna sudopera. Imala je petnaest godina, bila je visoka i mršava, a ravnu crnu kosu zatezala je u rep koji joj nije dobro stajao. Bore nezadovoljstva sobom već su joj se urezivale na čelo i oko usta. Zadirivala je Malkoma od prvog dana. „Ko ti je devojka, Malkome? Zar nemaš devojku? S kim si bio sinoć? Jesi li je poljubio? Zar se nikad nisi ljubio?“

On se dugo nije osvrtao na ova čikanja, ali najzad je Asta skočila na Alisinog daimona, koščatu čavku, oborila ga u vodu za pranje sudova i ujedala mokro stvorenje sve dok Alisa nije zavrištala za milost. Devojčica se ogorčeno požalila Malkomovoj majci, koja je rekla: „Tako ti i treba. Ništa mi te nije žao. Drži svoje pogane misli za sebe.“

Od tada je tako i bilo. Alisa i Malkom nisu obraćali pažnju jedno na drugo; on je stavljao čaše na rešetku da se cede, ona ih je brisala i nosila nazad u salu bez reči. Nisu se gledali, nisu govorili, nisu mislili jedno o drugom.

No Malkom je voleo život u krčmi. Naročito je uživao u razgovorima koje bi čuo, bilo da su se vodili o bezočnoj potkupljivosti Rečnog odbora, o glupoj i bespomoćnoj vladi ili o uzvišenijim temama kao što je pitanje da li su zvezde stare koliko i Zemlja.

Ponekad su Malkoma takvi razgovori toliko zanimali da bi spustio brdo praznih čaša na sto i priključio se, ali tek pošto je neko vreme pažljivo slušao. Mnogi profesori i drugi gosti su ga poznavali i ostavljali su mu velikodušne napojnice, ali njemu nikad nije bio cilj da se obogati; te napojnice prihvatao je kao srećni slučaj i smatrao je sebe srećnikom, što mu kasnije u životu svakako nije škodilo. Da je bio od onih dečaka koji stiču nadimak, nesumnjivo bi ga prozvali Profesor, ali on nije bio od te vrste. Ljudima se dopadao kad ga primete, ali nije bio naročito primetan, a ni to mu nije škodilo.

Druga Malkomova oblast delovanja nalazila se odmah na suprotnom kraju mosta ispred krčme, u sivim kamenim zdanjima smeštenim usred zelenih polja, urednih voćnjaka i povrtnjaka Opatije Svete Rozamunde. Opatice su se uglavnom izdržavale same, gajile su voće i povrće, držale su pčele i šile elegantnu liturgijsku odeću za koju su se oštro cenkale, ali s vremena na vreme bilo je sitnih poslova koje bi koristan dečak trebalo da obavi – valjalo je opraviti merdevine pod nadzorom gospodina Taphausa, ostarelog stolara, ili doneti ribe iz ribnjaka Medli malo nizvodno od manastira. *Divlja leptotica* često je plovila u službi dobrih monahinja. Malkom je više puta vozio sestru Benediktu niz Temzu do Stanice cepelina Kraljevske pošte s dragocenim paketom u kom su

bili epitrahilji, mantije i kazule za londonskog biskupa, kome odeća po svemu sudeći nije mogla dugo da potraje, jer ju je veoma često menjao. Malkom je mnogo naučio tokom ovih prijatnih plovidbi.

„Kako pakivate taj paket tako uredan?“, upitao je jednog dana.

„*Pakujete*“, odvrátila je sestra Benedikta.

„Pakujete. Kako ga pakujete tako uredan?“

„*Uredno*, Malkome.“

Njemu ovo nije smetalo; bila je to nekakva njihova igra.

„Mislio sam da je pravilno uredan.“

„Jeste ako misliš na sam paket, a ako govoriš o načinu pakovanja, onda kažeš uredno.“

„Nije važno“, rekao je Malkom. „Mene samo zanima kako to postizete.“

„Sledeći put kad budem pakovala paket, pokazaću ti“, obećala je sestra Benedikta, i održala je obećanje.

Malkom se divio urednosti opatica, dopadalo mu se kako sade voćke u špalire duž sunčanog zida voćnjaka, uživao je u ljupkom skladu njihovih glasova kada pevaju tokom službe, sviđale su mu se sitne ljubaznosti koje su povremeno činile brojnim ljudima. Rado je s njima razgovarao o verskim pitanjima.

„U Bibliji piše, znate“, rekao je jednog dana pomažući postarijoj sestri Feneli u ogromnoj kuhinji, „da je Bog stvorio svet za šest dana.“

„Tako je“, rekla je sestra Fenela razvlačeći neko testo oklagijom.

„Kako onda ima fosila i drugih stvari starih milione godina?“

„Ah, vidiš, dani su tada bili mnogo duži“, rekla je dobra sestra. „Jesi li iseckao rabarbaru? Vidi, završiću pre tebe.“

„Zašto za seckanje rabarbare uzimate ove noževe, a ne one stare? Stari su oštrij.“

„Zbog oksalne kiseline“, odgovorila je sestra Fenela stavljajući testo u pleh. „Nerđajući čelik je bolji za rabarbaru. Dodaj mi šećer.“

„Oksalna kiselina“, ponovio je Malkom; taj naziv mu se silno dopao. „Šta je to kazula, sestro?“

„Deo odeće. Sveštenici je nose preko misne košulje.“

„Zašto vi ne šijete kao ostale sestre?“

Daimon sestre Fenele, veverica, tiho je zacoktao na naslonu obližnje stolice.

„Svako radi ono što najbolje ume“, rekla je opatica. „Ja nikad nisam dobro vezla – pogledaj kako su mi debeli prsti! – ali druge sestre misle da su moja peciva dobra.“

„Ja volim vaša peciva“, rekao je Malkom.

„Hvala ti, dušo.“

„Dobra su skoro kao mamina. Mamino testo je deblje od vašeg. Pretpostavljam da ga vi tanje razvlačite.“

„Verovatno je tako.“

U manastirskoj kuhinji ništa se nije bacalo. Od komadića testa koje je odsekla s ivica pita od rabarbare, sestra Fenela je napravila grube krstove, grane palmi i ribice, stavila na njih malo ribizli, posula ih s nešto šećera i ispekla ih posebno. Svaki oblik imao je versko značenje, ali sestra Fenela („Kako su mi debeli prsti!“) nije umela da ih napravi tako da se međusobno razlikuju. Malkom je u tome bio bolji, ali morao je prvo dobro da opere ruke.

„Ko ovo jede, sestro?“

„O, sve se to pojede na kraju. Ponekad gosti vole da ih grickaju uz čaj.“

Opatija se nalazila pored mosta preko reke i bila je omiljena među putnicima svih vrsta, pa su ih opatice često primale na

prenoćište. Putnici su dolazili i u *Pastrmku*, naravno, obično su dva-tri gosta ostajala preko noći, a Malkom im je služio doručak, ali to su najčešće bili ribari ili trgovci – prodavci duvana, gvoždarske robe ili poljoprivrednih mašina. Gosti manastira pripadali su višem staležu: vlastelini i vlastelinke, poneki biskup ili niži sveštenik, ugledni ljudi koji nisu imali veze sa gradskim koledžima i nisu mogli da uživaju njihovo gostoprimstvo. Jednom je jedna princeza provela u opatiji šest nedelja, ali Malkom ju je video samo dva puta. Bila je upućena tu radi pokore. Njen daimon bio je lasica i režao je na svakog živog.

Malkom je pomagao i oko ovih gostiju: starao se o njihovim konjima, čistio im je obuću, nosio poruke i povremeno je dobijao napojnice. Sav novac od napojnica čuvao je u limenom moržu u svojoj sobi. Kad mu se pritisne rep, čeljust mu se otvori i novčić se gurne između kljova – jedna je bila slomljena i zalepljena. Malkom nije znao koliko novca ima, ali morž je bio težak. Želeo je da kupi pušku kad prikupi dovoljno novca, ali bio je siguran da mu otac to ne bi dozvolio, pa je čekao. U međuvremenu se navikavao na običaje i ponašanje putnika, i na obične i na one neobične.

Verovatno nigde ne može toliko da se nauči o svetu, mislio je, kao na ovoj maloj okuci reke s krčmom na jednoj i manastrom na drugoj obali. Pretpostavljao je da će, kad poodraste, pomagati ocu za šankom, a onda preuzeti krčmu kad mu roditelji ostare. Bio je prilično srećan zbog toga. Bolje je voditi *Pastrmku* nego mnoge druge krčme zato što je tu dolazio čitav svet, a moglo se često razgovarati s profesorima i drugim važnim ljudima. Malkom bi voleo da i sam postane naučnik, možda astronom ili eksperimentalni teolog, i da otkriva važne tajne o najdubljim prirodi stvari. Filozofov šegrt – eto, to bi bilo sjajno. No nije bilo velikih izgleda za tako nešto; njegova škola pripremala je učenike da budu zanatlije ili u najboljem slučaju

pisari pre nego što ih sa četrnaest godina pusti u svet, a Malkom je znao da nema puta u nauku za bistrog dečaka s čamcem.

Jednog dana sredinom zime u *Pastrmku* su došli neobični gosti. Trojica muškaraca dovezla su se anbaričnim kolima i odmah su otišli u salu na terasi, najmanju od svih sala u krčmi, koja je gledala na terasu, reku i manastir na drugoj obali. Nalazila se na kraju hodnika i slabo se koristila i leti i zimi, jer je imala male prozore i zato što – uprkos nazivu – nije imala izlaz na terasu.

Malkom je završio svoj skromni domaći zadatak (geometrija) i pojeo malo pečene govedine i pogačica s moćom. Zasladio se pečenom jabukom s prelivom od mleka i jaja kad ga je otac pozvao.

„Idi vidi šta žele gospoda u sali na terasi“, rekao je. „Verovatno su stranci i ne znaju da se piće naručuje za šankom. Mislim da žele da ih služimo.“

Obradovan nečim novim, Malkom je otišao u malu salu i zatekao tri otmena gospodina (na prvi pogled ocenio je da su prava gospoda) kako stoje uz prozor i nagnuti gledaju napolje.

„Izvolite, gospodo“, rekao je.

Odmah su se okrenuli. Dvojica su poručila crno vino, a treći je želeo rum. Kad im je Malkom doneo piće, pitali su ga mogu li da večeraju i šta kuća nudi.

„Imamo goveđe pečenje, gospodo. Odlično je. Znam to jer sam ga malopre jeo.“

„Oh, *le patron mange ici*,* je li?“ rekao je najstariji dok su privlačili stolice za malim stolom. Njegov daimon, lep crno-beli lemur, spokojno mu je sedeo na ramenu.

* Fr.: Domaćin jede ovde. (Prim. prev.)

„Ja živim ovde, gospodine, krčmar mi je otac“, rekao je Malkom. „A moja majka je kuvarica.“

„Kako se zoveš?“, upitao ga je najviši i najmršaviji gost, čovek učenog izgleda i guste sede kose, čiji je daimon bio zeba zelentarka.

„Malkom Polsted, gospodine.“

„Šta je ono s druge strane reke, Malkome?“, upitao je treći, čovek krupnih tamnih očiju i crnih brkova. Njegov daimon, šta god bio, ležao mu je sklupčan podno nogu na podu.

Do tada se već bilo smračilo, naravno, i na drugoj obali videli su se samo slabo osvetljeni vitražni prozori i svetlo koje je uvek sijalo iznad kapije.

„To je manastir, gospodine. Opatija reda Svete Rozamunde.“

„A ko je bila Sveta Rozamunda?“

„Nikad nisam pitao opatice o Svetoj Rozamundi. Ali ima tamo njena slika u vitražu, na njoj stoji pored velike ruže. Mislim da je dobila ime po ruži. Moraću da pitam sestru Benediktu.“

„Oh, znači dobro poznaješ opatice, je li?“

„Razgovaram s njima svaki dan, gospodine. Ponekad nešto obavim u opatiji, nosim poruke i slično.“

„A da li opatice ponekad imaju goste?“, upitao je najstariji.

„Imaju, gospodine, prilično često. Svakakvi ljudi im dolaze. Izvinite, ne bih da se mešam, ali ovde je uvek hladno. Hoćete li da zapalim vatru? Osim ako ne želite da siđete u salon. Tamo je fino i toplo.“

„Ne, ostaćemo ovde, Malkome, hvala ti, ali vatra bi nam prijala. Zapali je, molim te.“

Malkom je ukresao palidrvce i vatra je odmah planula. Njegov otac je umeo dobro da pripremi ognjište; Malkom ga je često gledao. Cepanica je bilo dovoljno za čitavo veče, ako gosti odluče da se zadrže.

„Ima li mnogo gostiju večeras?“, upitao je tamnooki.

„Desetak, gospodine. Uobičajeno.“

„Lepo“, rekao je najstariji. „Pa, donesi nam te govedine.“

„Hoćete li za početak supu? Danas imamo supu od paškanata sa začинима.“

„Zašto da ne? Donesi nam svima supu, a zatim tu vašu čuvenu govedinu. I još jednu bocu ovog vina.“

Malkom nije smatrao govedinu čuvenom; to se samo tako kaže. Izašao je da donese pribor i da preda porudžbinu majci u kuhinji.

Asta je uzela oblik češljugara i šapnula mu u uho: „Već su znali za opatice.“

„Zašto su nas onda pitali?“, odvratio je Malkom takođe šapatom.

„Isprobavali su nas, da vide da li govorimo istinu.“

„Baš me zanima šta hoće.“

„Ne izgledaju kao naučnici.“

„Izgledaju, pomalo.“

„Liče na političare“, tvrdila je Asta.

„Otkud ti znaš kako izgledaju političari?“

„Imam osećaj.“

Malkom se nije dalje raspravljao s njom; bilo je i drugih gostiju, pa je imao posla, a i verovao je Astinom sudu. On sam retko je imao takav osećaj – ako su ljudi bili ljubazni prema njemu, onda su mu se dopadali – ali pronicljivost njegovog daimona mnogo puta pokazala se pouzdanom. Naravno, on i Asta bili su jedno, pa je i ta pronicljivost bila njegova, baš kao što su njegova osećanja bila njena.

Malkomov otac lično je odneo jelo trojici gostiju i otvorio im vino. Dečak još nije naučio da posluži odjednom tri toplja tanjira. Kad se gospodin Polsted vratio u glavnu salu, pozvao je prstom sina i tiho ga upitao:

„Šta su ti ona gospoda rekla?“

„Pitali su me za opatiju.“

„Žele ponovo da razgovaraju s tobom. Kažu da si bistar. Pazi kako se ponašaš. Znaš li ko su oni?“

Malkom je odmahnuo glavom, razrogačenih očiju.

„Među njima je lord Njudžent, mali moj. On je bio lord kancelar Engleske.“

„Otkud znaš?“

„Prepoznao sam ga po slici u novinama. Idi sad, i odgovori im na sva pitanja.“

Malkom je krenuo niz hodnik, a Asta mu je šaputala: „Vidiš? I ko je sad u pravu? Ni manje ni više nego lord kancelar Engleske.“

Gosti su slasno jeli govedinu (Malkomova majka stavila im je po jedno dodatno parče) i tiho razgovarali, ali ućutali su čim se Malkom pojavio.

„Došao sam da vidim treba li vam još svetla, gospodo“, rekao je. „Mogu da vam donesem petrolejsku lampu na sto, ako želite.“

„Malo kasnije, Malkome“, rekao je nekadašnji lord kancelar. „Reci mi prvo koliko ti je godina.“

„Jedanaest, gospodine.“

Možda je trebalo da kaže „Vaša milosti“, ali bivši lord kancelar kao da je bio sasvim zadovoljan i ovako. Možda putuje pod drugim imenom pa ne bi voleo ispravno obraćanje.

„A u koju školu ideš?“

„U osnovnu školu u Alverkotu, gospodine, preko puta Port Medoua.“

„Šta želiš da radiš kad odrasteš?“

„Verovatno ću biti krčmar kao moj otac, gospodine.“

„Zanimljivo zanimanje, rekao bih.“

„I ja tako mislim, gospodine.“

„Razni ljudi dolaze u krčmu.“

„Tako je, gospodine. Dolaze naučnici s univerziteta i lađari iz svih krajeva.“

„Svašta vidate, zar ne?“

„Vidamo, gospodine.“

„Saobraćaj na reci i tako dalje.“

„Najzanimljivije je na onom kanalu tamo, gospodine. Cingarske lađe plove tamo-amo, a kad je Sajam konja u julu, kanal je pun brodova i putnika.“

„Sajam konja... Cingari, a?“

„Dolaze sa svih strana da prodaju i kupuju konje.“

Naučnik je rekao: „Te opatice. Kako zarađuju za život? Prave parfeme ili nešto slično?“

„Gaje dosta povrća“, odgovorio je Malkom. „Moja mama uvek od njih kupuje povrće i voće. I med. Ah, da, one šiju i vezu odeću za sveštenike. Kazule i slično. Računam da im za to dobro plaćaju. Sigurno imaju para, jer kupuju ribu dole u ribnjaku.“

„Kad imaju goste, Malkome“, rekao je bivši lord kancelar, „kakvi su to ljudi?“

„Pa, dame, ponekad... mlade dame... poneki stari sveštenik ili biskup. Mislim da dolaze kod njih da se odmore.“

„Da se odmore?“

„Tako mi je kazala sestra Benedikta. Pričala mi je da su nekada, pre nego što su nastale krčme kao što je ova, i hoteli, a naročito bolnice, ljudi odsedali u manastirima i opatijama, ali danas im dolaze uglavnom sveštenici i ponekad sestre iz drugih manastira radi opravke.“

„Radi opravka“, rekao je lord Njudžent.

„Tako je, gospodine. Da ozdrave.“

Poslednji gost završio je večeru – onaj tamnih očiju – i spustio je nož i viljušku na tanjir. „Ima li sada gostiju u opatiji?“

„Mislim da nema, gospodine. Osim ako nisu stalno unutra. Gosti obično vole da šetaju po bašti, ali vreme nije baš lepo, pa... Želite li sada desert, gospodo?“

„Šta ima za desert?“

„Pečene jabuke i krem od jaja i mleka. Jabuke su iz manastirskog voćnjaka.“

„Pa, to moramo da probamo“, rekao je naučnik. „Da, donesi nam pečenih jabuka sa kremom.“

Malkom je počeo da skuplja tanjire i pribor.

„Živiš li oduvek ovde, Malkome?“, upitao ga je lord Njuddžent.

„Da, gospodine. Ovde sam se rodio.“

„A da li znaš jesu li se opatice tokom tih dugih godina ikada starale o nekom detetu?“

„O detetu, gospodine?“

„Da, o detetu premalom da ide u školu. Možda čak o bebi. Znaš li?“

Malkom je dobro razmislio i odgovorio: „Ne, gospodine, ne znam. Negovale su dame i gospodu, odnosno sveštenike, ali nikada bebe.“

„Razumem. Hvala ti, Malkome.“

Pokupio je njihove čaše ređajući ih za drške između prstiju i uspeo je da odnese i čaše i tanjire odjednom.

„Beba?“, šapnula je Asta na putu do kuhinje.

„To je neka tajna“, rekao je Malkom zadovoljno. „Možda neko siroč.“

„Ili nešto još gore“, odvrtila je Asta mračno.

Malkom je spustio posuđe na rešetku, ne obraćajući pažnju na Alisu kao i obično, i poručio desert.

„Tvoj otac misli“, rekla je njegova majka pripremajući jabuke, „da je jedan od te trojice gostiju nekada bio lord kancelar.“

„Onda mu posluži veliku lepu jabuku“, rekao je Malkom.
„Šta ih je zanimalo?“, upitala ga je majka prelivajući jabuke vrelim kremom.

„Oh, sve o opatiji.“

„Hoćeš li moći da odneseš ove činije? Vrele su?“

„Da, ali nisu velike. Mogu ja to, stvarno.“

„I bolje ti je. Ako ispustiš jabuku lorda kancelara, otići ćeš na robiju.“

Uspeo je da odnese činije iako su bivale sve toplije. Gospođa ga ovog puta ništa nisu pitala, samo su poručila kafu, a Malkom im je doneo svetiljku i otišao u kuhinju da pripremi šoljice.

„Mama, ti znaš da u opatiji ponekad ima gostiju. Znaš li da li su se opatice ikada brinule o nekoj bebi?“

„Zbog čega te to zanima?“

„Pitali su. Lord kancelar i ostali.“

„I šta si im rekao?“

„Rekao sam da mislim da nisu.“

„Pa, to je pravi odgovor. Hajde sada, idi i pokupi čaše.“

U glavnoj sali, zaglušena galamom i smehom, Asta je prošaputala: „Prepala se kad si je ono pitao. Videla sam da se Kerin probudio i načuljio uši.“

Kerin je bio daimon gospođe Polsted, gundavi trpeljivi jazavac.

„Samo zato što se iznenadila“, rekao je Malkom. „Sigurno si i ti izgledala iznenađeno kad su me pitali.“

„Nisam. Ja sam nedokučiva.“

„Pa, siguran sam da su videli da sam se *ja* iznenadio.“

„Da pitamo opatice?“

„Možemo“, saglasio se Malkom. „Sutra. Treba da znaju da se neko raspituje o njima.“

2

Žir

Malkomov otac imao je pravo. Lord Njudžent jeste bio lord kancelar, ali za vreme prethodne vlade, mnogo slobodoumnije od sadašnje, koja je upravljala zemljom u mnogo slobodoumnije vreme. Danas u politici prevladava ponizna poslušnost prema verskim vlastima, a pre svega prema Ženevi. Zbog toga su moć i uticaj nekih verskih organizacija silno porasli, a zvaničnici i ministri koji su podržavali sada nepoželjne svetovne stavove ili su se laćali nečega drugog ili su dejstvovali tajno, uz stalnu opasnost da budu razotkriveni.

Takav čovek bio je Tomas Njudžent. Svetu, štampi i vlastima delovao je kao penzionisani advokat izbledeleg ugleda, kao zaboravljena i nezanimljiva ličnost. No on je zapravo upravljao organizacijom umnogome sličnom tajnoj službi koja je donedavno bila deo bezbednosne i obaveštajne mreže

Krune. Sada se, pod Njudžentovim rukovodstvom, organizacija trudila da ometa rad verskih vlasti i ostane neupadljiva i naizgled bezopasna. To je iziskivalo hrabrost, domišljatost i sreću, i organizacija je do sada ostala neotkrivena. Pod bezazlenim nazivom izvršavala je razne zadatke – opasne, zamršene, dosadne i ponekad potpuno protivzakonite. No nikada do sada nije morala da štiti šestomesečnu bebu od onih koji žele da je ubiju.

U subotu, pošto je obavio jutarnje obaveze u *Pastrmci*, Malkom je imao vremena da pređe most i ode u opatiju.

Pokucao je na kuhinjska vrata, ušao i zatekao sestru Fenelu kako struže krompire. Postojao je uredniji način da se oljušte krompiri, Malkom je to znao na primeru svoje majke, i s oštrim nožem mogao bi to da pokaže dobroj monahinji, ali je oćutao.

„Došao si da mi pomogneš, Malkome?“, upitala ga je.

„Pomoći ću vam ako želite, ali zapravo sam došao da vam nešto kažem.“

„Možeš da pripremiš taj prokelj.“

„U redu“, rekao je Malkom, našao najoštriji nož u fioci i privukao nekoliko strukova preko stola pod bledu svetlost februarskog sunca.

„Ne zaboravi da urežeš krst u dnu“, rekla je sestra Fenela.

Jednom mu je kazala da se tako na svaku glavicu stavlja Spasiteljovo znamenje kako đavo ne bi mogao da ih se domogne. To je tada na Malkoma ostavilo snažan utisak, ali sada je znao da to samo pomaže da se dobro skuvaju. Majka mu je to objasnila i dodala: „Ali nemoj ti sada da protivrečiš sestri Feneli. To je mila starica i nemoj da je uzrujavaš ako želi tako da misli.“

Malkomu na pamet ne bi palo da uzrujava sestru Fenelu; voleo ju je i bio joj je duboko i jednostavno odan.

„Šta si želeo da mi kažeš?“, upitala je kad je Malkom seo na stoličicu pored nje.

„Znate li ko nam je sinoć bio u *Pastrmci*? Tri gospodina došla su na večeru, a jedan od njih je lord Njudžent, lord kancelar Engleske. Bivši lord kancelar. I to nije sve. Gledali su ovamo prema opatiji i bili su vrlo radoznali. Postavljali su svakojaka pitanja – kakve ste vi opatice, da li vam dolaze gosti, kakvi su to ljudi – i najzad su pitali da li je ikada kod vas boravilo neko dete...“

„Beba“, ubacila se Asta.

„Da. Beba. Da li je ovde ikada bila neka beba?“

Sestra Fenela je prestala da struže krompire. „Lord kancelar Engleske?“, rekla je. „Jesi li siguran?“

„Tata je bio siguran jer je video njegovu sliku u novinama i prepoznao ga. Hteli su da večeraju sami u sali na terasi.“

„Glavom lord kancelar?“

„Bivši lord kancelar. Sestro Fenela, šta radi lord kancelar?“

„Oh, to je vrlo visoki dostojanstvenik, veoma važan. Ne bi me čudilo da ima neke veze s pravdom. Ili s upravom. Je li bio vrlo gord i nadmen?“

„Nije. On je veliki gospodin, odmah se vidi, ali bio je vrlo ljubazan i prijatan.“

„I zanimalo ga je...“

„Da li je u opatiji ikada boravila neka beba. Računam da je mislio da li ste nekada čuvali neku bebu.“

„I šta si mu rekao, Malkome?“

„Rekao sam da mislim da niste. Jeste li, ikada?“

„Ne za mog vremena. Teško meni! Pitam se treba li to da kažem sestri Benedikti.“

„Verovatno treba. Ja sam pomislio da možda traže mesto za neku važnu bebu, ako se oporavlja. Možda ima neka kraljevska beba za koju mi ne znamo zato što je bolesna, zar ne, ili zato što ju je možda ujela zmija...“

„Zašto zmija?“

„Zato što dadilja nije obraćala pažnju, verovatno je čitala časopis ili časakala s nekim, a onda je došla zmija i odjednom se čuo krik i kad se ona okrenula, videla je bebu i zmiju na njoj. Onda su bebu izlečili od ujeda zmije, ali još mora da se oporavlja, pa kralj i predsednik vlade i lord kancelar traže neko dobro mesto za oporavak. Naravno, ne žele da je smeste negde gde niko nema iskustva s bebama.“

„Da, shvatam“, rekla je sestra Fenela. „To ima smisla. Mislim da bi trebalo da kažem makar sestri Benedikti. Ona će znati šta treba da uradimo.“

„Ako su ozbiljno mislili, meni se čini, onda bi došli ovamo da pitaju. Hoću da kažem, mi u *Pastrmci* vidamo svašta, ali vi ste prave osobe za to pitanje, zar ne?“

„Osim ako su želeli da mi ne znamo da se raspituju“, rekla je sestra Fenela.

„Ali pitali su me da li razgovaram s vama i ja sam rekao da često razgovaramo pošto radim kod vas. Znači da očekuju da vam kažem i nisu mi rekli da vam ne kažem.“

„Tu si u pravu“, rekla je sestra Fenela i spustila poslednji ostrugani krompir u veliki tiganj. „Ipak, čudno je. Možda će pisati majci nastojnici umesto da dođu lično. Pitam se da li se zapravo raspituju za utočište.“

„Utočište?“ Malkomu se dopalo kako ta reč zvuči i u glavi je već zamislio kako je ispisuje. „Šta je to?“

„Pa, ako neko prekrši zakon i vlasti ga progone, može da dođe u hram i traži utočište. To znači da je bezbedan od hapšenja sve dok je tu.“

„Ali beba ne bi mogla da prekrši zakon. Makar ne još.“

„Tako je, ali utočišta služe i progonjenima. Ljudima koji su u opasnosti bez svoje krivice. Niko ne može da ih uhapsi dok su u utočištu. Neki koledži mogli su nekada da pružaju utočište naučnicima. Ne znam mogu li i dalje.“

„Sigurno nije ni naučnik, ta beba, mislim. Hoćete li da pripremim sve ove strukove?“

„Sve osim dva. Njih ćemo ostaviti za sutra.“

Sestra Fenela pokupila je sve odbačene listove prokelja, isekla stabljike na nekoliko delova i sve sasula u kantu za svinje.

„Šta ćeš danas da radiš, Malkome?“, upitala je.

„Izvešću se čamcem. Vodostaj je visok pa ću morati da pripazim, ali hoću da ga očistim i doteram.“

„Planiraš li neka duga putovanja?“

„Pa, voleo bih. Ali ne mogu da ostavim mamu i tatu, treba im moja pomoć.“

„A i brinuli bi za tebe.“

„Pisao bih im ja.“

„Kuda bi otplovio?“

„Niz reku pa sve do Londona. Možda čak i do mora. Ali moj čamac verovatno ne bi bio dobar za plovidbu morem. Veliki talasi bi ga prevrnuli. Verovatno bih ga privezao negde i zaplovio drugim brodom. I hoću, jednog dana.“

„Hoćeš li nam poslati razglednicu?“

„Naravno da hoću. A i vi biste mogli da pođete sa mnom.“

„A ko bi onda kuvao za sestre?“

„Mogle bi da jedu sendviče. Ili da obeduju u *Pastrmci*.“

Sestra Fenela se nasmejala i zapljeskala. Pod bleđim suncem koje je sijalo kroz prašnjavi prozor, Malkom je video kako joj je koža na prstima ispucala, odrana i crvena. *Mora da je silno boli kad god stavi ruke u toplu vodu*, pomislio je, ali nikad nije čuo da se žali.

* * *

Tog popodneva Malkom je otišao do šupe uz kuću i skinuo ceradu sa svog čamca. Pregledao ga je od pramca do krme, sastrugao je s korita zelene naslage koje su se nakupile tokom zime i ispitao svaki pedalj. Paun Norman došao je da vidi ima li nečega za jelo i nezadovoljno zatresao perjem kad je utvrdio da nema.

Daske *Divlje lepoticе* bile su čvrste, mada je boja počela da se ljušti, pa je Malkom pomislio da bi mogao da sastruže staro ime i ispiše ga ponovo, lepše. Sadašnja slova bila su zelena, ali crvena bi se bolje isticala. Možda bi mogao malo da radi u brodogradilištu u Medliju u zamenu za kanticu crvene boje. Dovukao je čamac preko travnate padine do same obale i pomislio da odmah zaplovi nizvodno i pita ima li posla, ali ostavio je to za drugi put, zaveslao malo uzvodno i skrenuo desno u Vojvodinu prečicu, jedan od potoka koji spajaju Temzu i Oksfordski kanal.

Imao je sreće. Jedan čamac spremao se da uđe u prevodnicu, pa se Malkom zavukao pored njega. Ponekad je morao da čeka po čitav sat pokušavajući da privoli gospodina Parsonsa da otvori prevodnicu samo za njega, ali čuvar se čvrsto pridržavao pravila, a i trudio se da ne radi više nego što je neophodno. No nije imao ništa protiv da Malkom prođe uzvodno ili nizvodno ako prolazi još neki čamac.

„Kuda si krenuo, Malkome?“, doviknuo je kad je voda pukuljala kroz drugi kraj prevodnice i nivo vode se spustio.

„Idem da pecam“, odgovorio mu je Malkom.

Obično je tako odgovarao, a ponekad je to bilo i istina. No danas nikako nije mogao da izbije iz glave tu kanticu crvene boje, pa je odlučio da odvesla do voskarske radnje u Džeriku

i raspita se za cenu. Naravno, možda i nemaju crvenu boju, ali on je svakako voleo da ide u tu radnju.

Kad je uplovio u kanal, ravnomerno je veslao pored bašta i školskih igrališta dok nije stigao do severnog ruba Džerika, niza malih kuća od crvene cigle u kojima su radnici obližnjih livnica i fabrika za obradu metala živeli sa svojim porodicama. Ta oblast bila je donekle doterana, ali u njoj je još bilo starovremenskih uglova i mračnih prolaza, kao i napušteno groblje, a crkva sa zvonikom u italijanskom stilu stražarila je nad pristaništem i voskarskom radnjom.

Sa zapadne strane, desno od Malkoma, postojala je staza za vuču, ali ju je trebalo očistiti. Vodene biljke rastle su gusto uz ivicu staze, a kad je Malkom usporio, pogled mu je privukao pokret u ševaru. Pustio je čamac da stane, a onda se nečujno uvukao među krute stabljike i gledao velikog ćubastog gnjurca kako se s mukom penje na stazu, nezgrapno se gega i spušta se u mrlju žabokrečine na drugom kraju. Vrlo polako i što je tiše mogao, Malkom je zavukao čamac još dublje u ševar i gledao veliku pticu kako stresa glavu i pliva po vodi da se pridruži svom paru.

Malkom je čuo da postoje veliki ćubasti gnjurci, ali nije sasvim verovao u to. Sada je video dokaz. Svakako će se vratiti nešto kasnije da vidi da li se razmnožavaju.

Ševar mu je dosezao preko glave dok je sedeo u čamcu, i ako bi bio potpuno nepomičan, verovatno ga niko ne bi video. Čuo je glasove iza sebe, muški i ženski, i sedeo je kao spomenik dok su prolazili pored njega usredsređeni jedno na drugo. Nešto ranije prošao je pored njih; ljubavni par šetao je držeći se za ruke, a njihovi daimoni, dve ptičice, leteli su malo ispred njih, zastajali da šapuću i nastavljali dalje.

Malkomov daimon Asta upravo tada preobrazila se u vodomara i čučala na pramcu čamca. Kad su ljubavnici

prošli, doletela mu je na rame i prošaputala: „Onaj čovek tamo – pazi...“

Malkom ga nije video. Korak-dva ispred, na vučnoj stazi, gotovo skriven stabljikama ševara, čovek u kišnom mantilu i s velikim šeširom oborenog oboda stajao je ispod hrasta. Izgledao je kao da se sklonio od kiše, samo što kiša nije padala. Njegov mantil i šešir bili su gotovo boje popodneva i bilo ga je teško uočiti; još teže, zapravo, pomislio je Malkom, pošto nije imao ćubu perja na glavi.

„Šta on to radi?“, šapnuo je Malkom.

Asta se pretvorila u muvu i odletela od Malkoma koliko je mogla; zaustavila se kad ju je zbolelo i sletela na vrh jedne stabljike kako bi jasno videla čoveka. On se trudio da ostane neupadljiv, ali bio je toliko nezgrapan i ojađen zbog toga da je mogao slobodno i da maše zastavom.

Asta je videla njegovog daimona, mačku, kako se šunja po najnižim granama hrasta dok on stoji i gleda levo-desno po stazi. Onda je mačka ispustila tih zvuk, čovek je pogledao uvis, mačka mu je skočila na rame – i pri tome joj je nešto malo ispalo iz usta.

Čovek je tiho nezadovoljno jeknuo, a njegov daimon strčao je na zemlju. Onda su oboje počeli da gledaju naokolo, da traže pod hrastom, uz obalu, po kržljivoj travi.

„Šta je ispustila?“, šapnuo je Malkom.

„Nekakav orah. Nešto veličine oraha.“

„Jesi li videla gde je palo?“

„Mislim da jesam. Mislim da se odbilo o koren drveta i odletelo pod onaj žbun tamo. Gledaj, prave se da ne traže...“

Zaista je tako bilo. Još neko je nailazio stazom, neki čovek s daimonom psom, a dok je čekao da prođu, čovek u kišnom mantilu pretvarao se da gleda na sat, tresao rukom, prinosiso sat uhu da oslušne, skidao ga, navijao ga... Čim se prolaznik udaljio, čovek u sivom mantilu vratio je sat na ruku i ponovo

počeo da traži ono što je njegov daimon ispustio. Bio je usplahiren, to se jasno videlo, a njegov daimon izvinjavao se svakim mišićem tela. Delovali su kao slika i prilika jada.

„Možemo da odemo da im pomognemo“, rekla je Asta.

Malkom se dvoumio. Gnjurci su se još videli i on je silno želeo da ih posmatra, ali onaj čovek izgledao je kao da mu treba pomoć, a Malkom je bio siguran da bi Asta mogla da nađe tu stvar, šta god bila. To bi potrajalo svega minut ili dva.

No pre nego što je stigao da učini bilo šta, čovek se sagnuo, podigao svog daimona i hitro se udaljio stazom kao da je rešio da ode po pomoć. Malkom je smesta izvukao čamac iz ševara i pohitao ka hrastu ispod kog je čovek do malopre stajao. Trenutak kasnije iskočio je iz čamca držeći uže, a Asta je u obliku miša pojurila stazom i utrčala u žbunje. Malkom je čuo šuškanje lišća, zatim tišinu, pa još šuškanja, gledajući čoveka u mantilu kako stiže do gvozdеног pešačkog mostića koji vodi ka malom trgu i kreće se uz stepenice. Onda mu je radosna cika kazala da je Asta našla ono što je tražila; dotrčala je nazad u obliku veverice, uspenjala mu se uz ruku na rame i spustila mu nešto u šaku.

„To je sigurno to“, rekla je. „Mora da jeste.“

Na prvi pogled ličilo je na žir, ali bilo je neobično teško, a kad je Malkom pažljivije pogledao, video je da je izrezbareno od sitnozrnog drveta. Zapravo, bila su to dva predmeta: jedan izrezbaren kao tačna kopija grubih preklapljenih zrnaca na kapici žira i posut sitnim zelenim tačkama i drugi u obliku donjeg dela žira, svetlosmeđ i savršeno uglačan i sjajan. Žir je bio divan, a Asta je imala pravo – ovo mora da je stvar koju je čovek izgubio.

„Hajde da ga sustignemo pre nego što pređe most“, rekao je Malkom i zakoračio u čamac, ali Asta ga je zaustavila: „Čekaj. Gledaj.“

Postala je sova, kao i uvek kad je želela nešto jasno da vidi. Njeno pljosnato lice bilo je okrenuto prema kanalu. Malkom je sledio njen pogled i video da je čovek stigao do polovine mosta i da okleva jer je s druge strane nailazio neko, zdepast čovek obučen u crno s daimonom u obliku lisice lakog koraka. Malkom i Asta jasno su videli da će čovek u crnom zaustaviti čoveka u mantilu i da se ovaj plaši.

Gledali su ga kako se okreće, pravi dva-tri brza koraka i ponovo zastaje jer se na mostu iza njega pojavio treći čovek. Bio je mršaviji od onog prvog i takođe obučen u crno. Njegov daimon bio je nekakva velika ptica i sedeo mu je na ramenu. Ova dvojica rekli su nešto čoveku u kišnom mantilu i uhvatili ga za ruke. On se uzaludno otimao trenutak-dva, a onda je klonuo, ali oni su ga podigli i povelj preko mosta na mali trg ispod crkvenog tornja, gde su se izgubili iz vida. Njegov daimon, mačka, pohitao je za njima, utučen i očajan.

„Stavi to u svoj najskriveniji džep“, prošaputala je Asta.

Malkom je stavio žir u unutrašnji džep na grudima jakne i vrlo pažljivo seo. Drhtao je.

„Uhapsili su ga“, šapnuo je.

„Oni nisu policajci.“

„Nisu, ali nisu ni pljačkaši. Bili su vrlo spokojni, kao da mogu da rade sve što hoće.“

„Hajdemo kući“, rekla je Asta, „za slučaj da su nas videli.“

„Nisu se ni potrudili da pogledaju naokolo“, rekao je Malkom, ali se saglasio s njom da treba da krenu kući.

Tiho su razgovarali dok je Malkom brzo veslao prema Vojvodinoj prečici.

„Kladim se da je onaj čovek uhoda“, rekla je Asta.

„Možda jeste. A oni ljudi...“

„KDS.“

„Ššš!“